

УДК 330:658

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.201.96-99>**Кулик В.А.**

доктор економічних наук

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Kulyk Viktoriya

Dr. of Economic Sc.

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

<https://orcid.org/0000-0002-3271-7845>**Похідня Б.А.**

Національний університет

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Pokhidnia Bohdan

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті здійснено комплексний аналіз сучасного стану, тенденцій і перспектив розвитку інформаційного менеджменту на підприємствах України в умовах цифровізації та глобальної конкуренції. Розкрито основні підходи до організації інформаційних потоків, їх значення для підвищення ефективності стратегічного й оперативного управління, обґрунтовано вплив цифрових технологій, автоматизації та інструментів бізнес-аналітики на формування конкурентних переваг підприємств. Особливу увагу приділено сучасним викликам та ризикам інформаційної безпеки, питанням захисту корпоративних даних, нормативно-правовому забезпеченню. Запропоновано практичні рекомендації щодо інтеграції сучасних інформаційних систем, оптимізації інформаційної інфраструктури та впровадження інноваційних методів управління інформацією. Дослідження базується на аналізі актуальних наукових джерел, статистичних матеріалів і кейсів із практики вітчизняних підприємств різних галузей. **Ключові слова:** інформаційний менеджмент, інформаційні технології, цифровізація, автоматизація, інформаційна безпека, бізнес-аналітика, інформаційні потоки.

Ключові слова: інформаційний менеджмент, інформаційні технології, цифровізація, автоматизація, інформаційна безпека, бізнес-аналітика, інформаційні потоки.

INFORMATION MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

This article examines the role and significance of information management in modern enterprises, highlighting its essential impact on sustainable business development, resilience, and adaptability. The purpose of this study is to identify and analyze the fundamental requirements for information flows within enterprise management, describe the methodological and organizational foundations of information support, and propose practical recommendations for improving information management under conditions of rapid digital transformation and economic turbulence. The research is based on a comprehensive and critical review of contemporary scientific literature, empirical studies, and practical business cases; it evaluates the influence of advanced information technologies, digitalization trends, and business analytics tools such as ERP, CRM, and BI systems on decision-making and operational processes. The methodology combines systems approach, synthesis, comparative analysis, induction, deduction, and generalization, enabling an in-depth exploration of the multidimensional aspects of information management. The results underscore the vital importance of reliable, timely, and comprehensive information for both strategic and operational management decisions, demonstrating the growing role of automation, digital integration, and the implementation of cutting-edge IT solutions in optimizing information flows and enhancing efficiency. Special attention is devoted to the challenges and solutions of information security, highlighting its importance for protecting corporate data, building stakeholder trust, and mitigating cyber risks. The article proposes a holistic system of principles, organizational structures, and technological measures for effective information management, ensuring adaptability to external threats and supporting long-term competitiveness and innovation. The practical value of the research lies in its applicability for managers, IT professionals, and business owners seeking to optimize information resources, integrate digital solutions, reinforce information security, and increase overall business performance in a complex and dynamic global environment. The approach developed in the article demonstrates the synergy between theoretical frameworks and practical implementation of modern digital tools, providing a roadmap for future research and best practices in the field of enterprise information management.

Keywords: information management, information technologies, digitalization, automation, information security, business analytics, information flows.

JEL Classification: D83, L86, M15.

Постановка проблеми. Сучасні підприємства функціонують в умовах динамічного розвитку ринку, активної цифровізації економіки, зростання конкуренції та нестабільності зовнішнього середовища. Інформація стає стратегічним ресурсом, який визначає можливості адаптації, інноваційного розвитку, забезпечення конкурентоспроможності та стійкості бізнесу [1, с. 48-49; 3, с. 15-16]. Успішність підприємства дедалі більше залежить від того, наскільки ефективно організовано процеси збору, обробки, зберігання та захисту інформації. Особливої ваги ці питання набувають під впливом глобальних криз, гібридних загроз, кіберризиків та зростання вимог до інформаційної прозорості та швидкості прийняття рішень [7, с. 15-16]. Ефективний інформаційний менеджмент дозволяє забезпечити оперативний доступ до якісної інформації, що сприяє обґрунтованому прийняттю рішень та підвищенню ефективності управлінських процесів [8, с. 880]. Інформаційне забезпечення є основою функціонування сучасних систем управління підприємством, основою стратегічного та оперативного планування, організації, контролю, мотивації та інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику інформаційного менеджменту та інформаційної безпеки розглядає значна кількість науковців. У своїх роботах Миколок О.А. та Бобровник В.М. акцентують увагу на тому, що своєчасна, достовірна та повна інформація є запорукою ефективності управлінських рішень [1, с. 48-49]. Апостолок О.А. зазначає, що інформаційний менеджмент охоплює всі етапи життєвого циклу організації, визначає інноваційний характер управлінських процесів, а також виділяє стратегічні завдання щодо впровадження сучасних інформаційних технологій [3, с. 15-16]. Гарафонов О.І. та Жосан Г.В. досліджують вплив цифровізації та автоматизації на структуру й ефективність бізнес-процесів, наголошуючи на різниці дефініцій та ролі кожного процесу в менеджменті підприємства [4, с. 161-162]. Чубаєвський В.І., Богма О.С. і Сілакова Г.В. обґрунтовують необхідність організації ефективних систем захисту інформації та інтеграції відповідних методик для оцінювання ефективності таких систем на вітчизняних підприємствах [5, с. 56-57]. Сороківська О.А. і Шведа Н.М. вказують на важливість формування принципів безпеки при обміні інформацією між партнерами та при бенчмаркінгу, що підвищує рівень конкурентоспроможності [6, с. 55-56]. Саванчук Т.М. і Назаренко В.В. аналізують вимоги до формування інформаційних потоків, виділяючи роль обліково-аналітичного забезпечення для системи управління економічною безпекою підприємства [2, с. 110-111]. Кужда Т., Шведа Н. і Юрик Н. досліджують сучасні тенденції діджиталізації бізнес-аналізу, роль програмних продуктів, антикризового управління та автоматизації інформаційних процесів у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства [7, с. 15-16].

Попри значну кількість наукових праць, недостатньо висвітлено питання цілісної інтеграції сучасних інформаційних технологій у всі рівні управління, питання методів оцінювання ефективності

інформаційного менеджменту та системної організації інформаційної безпеки, особливо в умовах цифрової трансформації та підвищення ризиків інформаційних атак.

Мета статті - комплексний аналіз сучасних підходів до організації інформаційного менеджменту на підприємствах, виявлення ключових проблем і викликів у сфері цифровізації, автоматизації, інформаційної безпеки та бізнес-аналітики, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення інформаційного забезпечення для підвищення ефективності управління й забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах трансформації економіки.

Виклад основних результатів дослідження. Інформаційний менеджмент розглядається як система управління інформаційними ресурсами на всіх етапах життєвого циклу підприємства. Він охоплює організацію збору, обробки, аналізу, зберігання та використання інформації для прийняття управлінських рішень [3, с. 15-16]. За сучасних умов розвитку економіки інформація стала стратегічним ресурсом, що прямо впливає на рівень інноваційності та стійкості організації. Якість, своєчасність і повнота інформаційного забезпечення визначають ефективність реалізації цілей підприємства та дають змогу швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища [1, с. 48-49]. Відповідно до сучасних концепцій, інформаційний менеджмент включає такі компоненти, як інформаційне забезпечення, управління інформаційними ресурсами, інформаційні послуги, інформаційні системи та технології, організація комунікацій, стратегічне планування та управління інформацією [3, с. 16]. Важливо, що інформаційний менеджмент інтегрує традиційні та сучасні підходи до обробки даних, забезпечуючи можливість гнучко адаптуватися до нових технологічних викликів та потреб ринку. До основних функцій інформаційного менеджменту на підприємстві належать збір, обробка, зберігання, передача та захист інформації (Табл. 1).

Інформаційне забезпечення є критично важливим для реалізації управлінських функцій підприємства, воно охоплює отримання, аналіз і трансформацію інформації у вигляді керуючих впливів. Як підкреслює Бондарчук Н.В., лише систематизована та глибоко проаналізована інформація дозволяє оцінити ефективність організаційно-економічних, технологічних і соціальних заходів, забезпечити прийняття оптимальних управлінських рішень [8, с. 880]. Основними вимогами до інформації є її достовірність, точність, наявність якісної первинної інформації, безперервність надходження, інформативність, стислість, своєчасність і чітка сформульованість [8, с. 880]. Дотримання цих вимог дає можливість уникати помилок в управлінні та підвищувати ефективність функціонування підприємства. Особливу увагу слід приділяти класифікації інформаційних ресурсів — до них належать як зовнішні, так і внутрішні джерела даних (дані підприємства, інформація зі ЗМІ, аналітичні агентства, консалтингові структури тощо). Якісна інформаційна система є фундаментом сучасної конкурентної організації [1, с. 48-49]. В умовах цифрової трансформації дедалі більшу

роль відіграють цифровізація та автоматизація бізнес-процесів, які сприяють оптимізації управління,

скороченню витрат, підвищенню продуктивності та гнучкості підприємства [4, с. 161-162; 7, с. 15-16].

Таблиця 1

Основні функції інформаційного менеджменту на підприємстві

Функція	Опис
Збір інформації	Систематичний збір зовнішньої і внутрішньої інформації
Обробка інформації	Аналіз, систематизація, перетворення в управлінську форму
Зберігання інформації	Безпечне архівування та резервування
Передача інформації	Організація ефективної внутрішньої комунікації
Захист інформації	Технічні та організаційні заходи з безпеки

Джерело: сформовано автором.

Цифровізація передбачає впровадження цифрових технологій для оптимізації всіх аспектів діяльності підприємства, а автоматизація — застосування спеціалізованих систем для виконання рутинних завдань та підтримки бізнес-процесів. Використання сучасних інформаційних систем — CRM (Customer Relationship Management), ERP (Enterprise Resource Planning), BI (Business Intelligence), хмарних платформ та інструментів аналітики (Qlik Sense, Power BI, SAP BusinessObjects, Tableau Desktop, IBM Cognos) — дозволяє інтегрувати інформаційні потоки, здійснювати аналіз, моделювання та прогнозування, приймати стратегічні та тактичні рішення у режимі реального часу [7, с. 15-16]. Автоматизація дає змогу значно підвищити точність даних, знизити людський фактор, скоротити операційні витрати та забезпечити масштабованість управлінських процесів [4, с. 162]. Зі зростанням обсягів даних та використанням цифрових технологій особливої актуальності набуває питання захисту корпоративної інформації [5, с. 56-57; 2, с. 110-111]. Кількість кіберзлочинів, спроб промислового шпигунства, ризиків витоку конфіденційної інформації постійно зростає. Вітчизняні підприємства змушені впроваджувати комплексні системи інформаційної безпеки, що включають програмні, технічні, криптографічні та організаційні рішення [5, с. 56-57]. Ефективна система захисту інформації складається з трьох основних компонентів: функціональної, економічної та організаційної. Її впровадження забезпечує не лише збереження даних, а й стабільність функціонування підприємства, його конкурентоспроможність і навіть виживання у ринкових умовах.

Для оцінки ефективності системи захисту інформації пропонується застосовувати інтегральні методики, що дають змогу виявити слабкі місця та визначити пріоритети для удосконалення [5, с. 56-57]. Важливим аспектом є інформаційна безпека при співпраці із зовнішніми партнерами, зокрема у процесі бенчмаркінгу, коли відбувається обмін навіть конфіденційною інформацією. Для мінімізації ризиків слід впроваджувати принципи прозорості, розмежування доступу до даних, регламентування процедур обміну інформацією та постійний моніторинг [6, с. 55-56]. Особливого значення інформаційний менеджмент набуває в умовах антикризового управління, коли підприємство має швидко реагувати на зовнішні та внутрішні виклики, здійснювати бізнес-аналіз, планування, моделювання сценаріїв

розвитку, інтеграцію нових інструментів для підтримки стійкості [7, с. 15-16].

Саме інформаційно-аналітична функція дозволяє ідентифікувати загрози, оперативно коригувати стратегії, визначати оптимальні шляхи розвитку. Використання сучасних IT-рішень забезпечує ефективний збір, структурування, аналіз та зберігання даних, їх візуалізацію та підтримку прийняття рішень навіть у кризових умовах. На основі проведеного аналізу доцільно запропонувати низку заходів для удосконалення інформаційного менеджменту на підприємстві. Насамперед, це впровадження комплексних цифрових систем (ERP, CRM, BI), які забезпечують інтеграцію всіх інформаційних потоків підприємства [7, с. 15-16]. Важливим напрямом є побудова багаторівневої системи інформаційної безпеки із застосуванням сучасних технологій шифрування, контролю доступу та моніторингу [5, с. 56-57].

Необхідно також проводити регулярний аудит інформаційної інфраструктури та навчати персонал правилам інформаційної безпеки [2, с. 111]. Доцільним є використання інструментів бізнес-аналітики для оперативного виявлення тенденцій, ризиків, нових можливостей та моделювання сценаріїв розвитку [7, с. 15-16]. Окрім цього, слід підвищувати культуру інформаційного менеджменту на всіх рівнях організації шляхом впровадження стандартів, процедур, політик і постійного оновлення знань працівників [4, с. 161-162].

Висновок. У сучасних умовах інформаційний менеджмент є ключовою складовою ефективного управління підприємством, що визначає його конкурентоспроможність, інноваційність і стійкість до зовнішніх та внутрішніх викликів. Якісна організація інформаційних потоків, впровадження цифрових технологій, автоматизація бізнес-процесів і системний підхід до інформаційної безпеки формують стратегічні переваги для підприємств різних галузей. Практичне значення запропонованих заходів полягає у можливості їх застосування для вдосконалення управлінських рішень, підвищення захищеності даних, швидкої адаптації до ринкових змін та забезпечення стійкого розвитку бізнесу. Перспективами подальших досліджень є розробка інтегрованих моделей інформаційного менеджменту для різних типів підприємств, удосконалення методик захисту корпоративної інформації, а також адаптація світового досвіду цифровізації та автоматизації до українських реалій.

Список використаних джерел:

1. Миколіук О.А., Бобровник В.М. (2021). Особливості інформаційного забезпечення управління підприємством. Вісник Хмельницького національного університету, № 3. С. 48-49. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-294-3-7>.
2. Саванчук Т.М., Назаренко В.В. (2023). Вимоги до формування інформаційних потоків в системі обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства. Економіка та суспільство, № 57. С. 110-111. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-12>.
3. Апостоліук О. (2021). Інформаційний менеджмент – основа управлінської діяльності. Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки : матеріали доп. II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 28 трав. 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ, Ч. 1. С. 15-18. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42759>.
4. Гарафонов О.І., Жосан Г.В. (2023). Діджиталізація та автоматизація бізнес-процесів: відмінність дефініцій та місце в менеджменті підприємства. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка, Вип. 15. С. 161-162. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.19>.
5. Чубаєвський В.І., Богма О.С., Сілакова Г.В. (2022). Методика оцінки ефективності систем захисту корпоративної інформації вітчизняних підприємств. Економічний простір, № 177. С. 56-57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-10>.
6. Сороківська О.А., Шведа Н.М. (2013). Інформаційна безпека підприємства в умовах застосування бенчмаркінгу. Регіональна бізнес-економіка та управління, № 2(38). С. 55-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2013_2_11.
7. Юрик Н.Є., Кужда Т.І., Шведа Н.М. (2023). Застосування інформаційних технологій при бізнес-аналізі діяльності організації в кризових умовах. Галицький економічний вісник, Т. 81. № 2. С. 96-105. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.096.
8. Бондарчук Н.В., Наливайко Л.В. (2016). Інформаційне забезпечення управління процесом реалізації на підприємстві. Економіка і суспільство, Вип. 7. С. 880-884. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/147.pdf.

References:

1. Mykoliuk, O.A., & Bobrovnyk, V.M. (2021). Osoblyvosti informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvom [Peculiarities of information support for enterprise management]. Herald of Khmelnytskyi National University, No. 3. Pp. 48-49. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-294-3-7>. [in Ukrainian].
2. Savanchuk, T.M., & Nazarenko, V.V. (2023). Vymohy do formuvannia informatsiinykh potokiv u systemi oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva [Requirements for the formation of information flows in the system of accounting and analytical ensuring the management of economic security of the enterprise]. Economy and Society, No. 57. Pp. 110-111. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-12>. [in Ukrainian].
3. Apostoliuk, O. (2023). Informatsiinyi menedzhment yak osnova upravlinskoi diialnosti [Information management as a basis for managerial activity]. Current problems of management and public administration in the conditions of innovative development of the economy: materials of the second All-Ukrainian scientific and practical conference with international participation (Ternopil, May 28, 2021). Ternopil: ZUNU, Part 1. Pp. 15-18. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42759>. [in Ukrainian].
4. Garafonova, O.I., & Zhosan, G.V. (2023). Tsyfrovizatsiia ta avtomatyzatsiia biznes-protsesiv: vidminnist poniat ta mistse v upravlinni pidpriemstvom [Digitalization and automation of business processes: Difference in definitions and place in enterprise management]. Tavriya Scientific Bulletin. Series: Economy, No. 15. Pp. 161-162. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.19>. [in Ukrainian].
5. Chubaievskiy, V.I., Bohma, O.S., & Silakova, G.V. (2022). Metody otsinky efektyvnosti system korporatyvnoho zakhystu informatsii vitchyznianskykh pidpriemstv [Methods of evaluation of efficiency of corporate information protection systems of domestic enterprises]. Economic Space, No. 177. Pp. 56-57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/177-10>. [in Ukrainian].
6. Sorokivska, O.A., & Shveda, N.M. (2013). Informatsiina bezpeka pidpriemstva v umovakh zastosuvannia benchmarkingu [Information security of the enterprise in the conditions of benchmarking application]. Regional Business-Economics and Management, No. 2(38). Pp. 55-56. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2013_2_11. [in Ukrainian].
7. Kuzhda, T., Shveda, N., & Yuryk, N. (2023). Zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii v biznes-analitytsi diialnosti orhanizatsii v kryzovykh umovakh [Application of information technologies in business analysis of organization's activity in crisis conditions]. Galician Economic Bulletin, Vol. 81. No. 2. Pp. 96-105. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.096. [in Ukrainian].
8. Bondarchuk, N.V., & Nalivaiko, L.V. (2016). Informatsiine zabezpechennia upravlinnia protsesom realizatsii na pidpriemstvi [Information support for sales management at an enterprise]. Economy and Society, No. 7. Pp. 880-884. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/147.pdf. [in Ukrainian].